

НАПРЯМ 7. МАРКЕТИНГ

Авраменко Роман Федорович

аспірант кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3651-2964>

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-37>

УКРАЇНА НА СВІТОВОМУ РИНКУ НАСІННЯ ГАРБУЗА

Найважливішим завданням агропромислового комплексу України є забезпечення населення повноцінними та якісними продуктами харчування. Значне місце у реалізації цього завдання належить галузі баштанництва, продукцію якої ми вживаємо не тільки у свіжому вигляді, а й з якої можна отримувати вишукані різноманітні страви. Одними з найбільш урожайних і рентабельних баштанних культур є гарбузи, які останнім часом, все більше набувають популярності серед споживачів у всьому світі (табл. 1).

Таблиця 1

**Світове виробництво гарбузів у 2021 р. (включаючи кабачки),
млн тонн**

Виробництво	В тому числі				
	всього	Китай	Україна	США	Інші країни
	23,4	7,4	1,3	1,1	13,6

Джерело: Production of squash, gourds and pumpkins in 2021, Crops/Regions/World list/Production Quantity (pick lists). UN Food and Agriculture Organization, Corporate Statistical Database (FAOSTAT). 2023

Дані табл. 1 засвідчують, що у 2021 році світове виробництво гарбузів (включно з кабачками) становило 23,4 млн тонн, лідирував Китай із 32% від загального обсягу. Україна та США були вторинними виробниками.

За останні 10 років вирощування гарбуза коливається в межах 700–1170 тис. т. Найвищий рівень врожаю був зібраний в 2021 році – 1300 тис. т, найнижчий – у 2000 році – 401,5 тис. т, що пов'язано з падінням врожайності до 160 ц на 1 га. До речі, насіння гарбуза – це єдина сировина, яка потрібна олійникам – вся гарбузова м'якоть залишається на полі, де перетворюється в добриво.

В наш час особливо зріс попит на насіння гарбуза та гарбузову олію. У зв'язку з цим, вчені багатьох країн працюють над виведенням нових насінневих сортів та гібридів. Найбільш цікавими у цьому напрямку є голонасінні гарбузи.

Австрійські фахівці отримали гібрид штирійського гарбуза (*Cucurbita pepo styriaca*), який має підвищену врожайність. Такі гарбузи ростуть по кілька на одному стеблі. Головна ж цінність штирійських гарбузів у непокритому лушпинням насінні. Воно є дуже дороге та корисне.

Гарбузова олія з такого насіння виробляється в Австрії вже багато років, а попит на нього не знижується, навпаки, цінна олія отримала широке визнання в усьому світі. Площі, на яких можна вирощувати гарбузи в Австрії, дуже обмежені – поля невеликі, в країні кожен рік засівається 15 тисяч га для одержання гарбузового насіння. Щоб підтримувати свій статус батьківщини і найбільшого виробника «чорного золота» (гарбузова олія має майже чорний колір та високу ціну на світовому ринку) та, щоб завантажувати наявні виробничі потужності й задовольняти зростаючий попит, доводиться закуповувати сировину за кордоном, причому в останні роки її постійно не вистачає.

Сьогодні Україна увійшла в топ країн-лідерів з вирощування штирійських гарбузів. У фермерів України є реальні шанси вийти на європейський ринок з насінням гарбуза та заробити непогані гроші. Посівних площ для цього достатньо, а рентабельність вирощування гарбуза не зрівняється з жодною сільськогосподарською культурою і може складати, за висновками фахівців, біля 100-150%, залежно від сорту та ґрунтово-кліматичних умов. На насіння можна використовувати всі три види гарбуза: мускатний, твердошкірий та великоплідний. Різниця між видами полягає у складі жирних кислот. Наприклад, в олії з насіння мускатного та великоплідного гарбузів концентрація лінолевої кислоти вища (саме лінолева кислота є найбільш

цінною). Проте мускатні сорти мають малий вихід насіння, тому для виготовлення олії зазвичай не використовуються. Для олії більш придатні сорти твердошкірого гарбуза, насіння якого містить підвищену кількість олеїнової кислоти, бо вона більш стійка до окислення. Така олія буде довго зберігатися. З голонасінних сортів можна рекомендувати для вирощення сорт Південний та Гамлет, перероблювання на олію такого насіння буде нижчим за собівартістю. За рекомендацією науковців, підвищити вихід насіння можна агротехнічними методами, до яких відноситься загущеність посівів та зрошення. Загущення посівів гарбуза з площею живлення 2 кв. м є оптимальним. Хоч є зменшення урожаю плодів, проте вміст насіння більший.

Окрім отримання насіння та олії, є й цікаві сорти гарбуза, які користуються шаленою популярністю у ресторанному бізнесі та у фахівців з «високої кухні» у всьому світі. Одним з таких є гарбуз сорту Спагеті. При приготуванні м'якуш цього гарбуза розпадається на волокна, що нагадують справжні спагеті, звідси він й отримав свою назву. Рецепти пасти з такого сорту входять до здобутків всесвітньо відомих шеф-кухарів, які підтверджують, що свіжий м'якуш гарбуза має ванільний аромат. До того ж, рекомендують цей сорт використовувати для виготовлення смачного варення. Якщо його сильно розварити, то отримаєте хрусткі прозорі спагеті. Якщо варення не розварювати, то виходять хрусткі, як ананас шматочки. Ароматизувати таке варення можна чим завгодно, і цитрусовими, і ваніллю, і корицею. Та й насіння цього сорту гарбуза дуже смачне.

Список літературних джерел:

1. Своя ніша: олійний гарбуз – все краще всередині.
URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/cvoa-nisa-olijnij-garbuз-vse-krase-vsereдини>
2. Основним експортним ринком для українського гарбуза залишаються країни ЄС – Катерина Зверева. URL: <https://ukrainefood.org/2020/11/osnovnymeksportnym-rynkom-dlia-ukrainskoho-harbuзa-zalyshaiutsia-krainy-ies-kateryna-zvierieva/>
3. Гроші з гарбуза: як створити бізнес на насінні.
URL: <http://agronews.ua/node/85423>
4. Вигідний бізнес: вирощування олійного гарбуза окупається за два роки.
URL: <https://uprom.info/news/agro/vigidniy-biznes-vir>